

Πρόλογος

Όταν αυτό το βιβλίο εκδόθηκε για πρώτη φορά, το 2000, η επικοινωνία μέσω διαδικτύου και ο διαρκώς επεκτεινόμενος Παγκόσμιος Ιστός ήταν ήδη δημοφιλή, όμως το διαδικτυακό περιβάλλον δεν είχε παγιωθεί. Στις μέρες μας, η σύνδεση με πληροφορίες, υπηρεσίες και άλλα άτομα θεωρείται δεδομένη, για να διαχειριστούμε τον τραπεζικό μας λογαριασμό, να διαβάσουμε (ή να δημιουργήσουμε) μία είδηση, να παραγγείλουμε και να πληρώσουμε σχεδόν κάθε είδους προϊόν, να αναρτήσουμε φωτογραφίες από τις διακοπές μας, να συνομιλήσουμε με φίλους απ' όλο τον κόσμο, να αναζητήσουμε συμβουλές για ό,τι μας προβληματίζει, να ακούσουμε μουσική, να παρακολουθήσουμε βίντεο, καθώς και να μοιραστούμε τις σκέψεις, τις δημιουργίες και τα ενδιαφέροντά μας. Ιδιαίτερα σήμερα, έχουμε πρόσβαση στο διαδίκτυο, όχι μόνο μέσω του σταθερού ή του φορητού μας υπολογιστή, αλλά και μέσω μιας διαρκώς διευρυνόμενης ποικιλίας φορητών συσκευών. Με την πάροδο του χρόνου, γίνεται ευκολότερη και γρηγορότερη η πρόσβαση στον Παγκόσμιο Ιστό και στα προγράμματα αναζήτησης για εφαρμογές που χρησιμοποιούμε στα κινητά μας τηλέφωνα και στις διάφορες άλλες φορητές συσκευές. Έτσι, η δυνατότά μας να συνδεόμαστε και να επικοινωνούμε διαδικτυακά αποτελεί πλέον αναπόσπαστο και φαινομενικά απαραίτητο κομμάτι της ζωής μας.

Όμως, παρόλο που στις μέρες μας σχεδόν όλοι αναλώνουμε ένα μέρος της ζωής μας στο διαδίκτυο, το γεγονός αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι είμαστε εξοικειωμένοι με τις τεχνικές της διαδικτυακής διδασκαλίας και μάθησης. Αν και η διδασκαλία και μάθηση μέσω διαδικτύου δεν αποτελεί πλέον καινούριο φαινόμενο, εξακολουθεί να προκαλεί στους διδάσκοντες άγχος και ανησυχία. Οι διδάσκοντες δεν παύουν να έχουν ορισμένα βασικά ερωτήματα, όπως: «Ποια είναι η διαφορά μεταξύ της διά ζώσης διδασκαλίας και της διαδικτυακής διδασκαλίας;» «Ποιες είναι οι βασικές τεχνικές;» «Πού μπορεί κάποιος να τις μάθει;» «Τι είδους τεχνολογικός εξοπλισμός ή λογισμικό χρησιμοποιείται;» «Πώς μετράται η αποτελεσματικότητα; Πώς αξιολογείται η επιτυχία των φοιτητών;»

Ενώ πολλοί καθηγητές έχουν προχωρήσει εδώ και καιρό στη διδασκαλία μέσω διαδικτύου, ορισμένοι εξακολουθούν να θέτουν βασικά ερωτήματα όπως τα παραπάνω. Αναμφισβήτητα, πολλοί, σε παγκόσμιο επίπεδο, συνεχίζουν να προσεγγίζουν την προοπτική της διαδικτυακής διδασκαλίας με δέος και άγχος. Ακόμη και εκείνοι που έχουν αποκτήσει αρκετή εμπειρία ίσως δυσκολευτούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της διδασκαλίας μέσω διαδικτύου. Τόσο οι αρχάριοι όσο και οι έμπειροι καθηγητές γοητεύονται και ταυτόχρονα σαστίζουν από την εκπληκτική ποικιλία των νέων εργαλείων που εμφανίζονται έπειτα από κάθε νέα έκδοση αυτού του βιβλίου. Ορισμένα από τα συνήθη ερωτήματα που θέτουν οι εν λόγω καθηγητές είναι: «Πώς μπορώ να διαχειριστώ καλύτερα τον χρόνο μου όταν διδάσκω διαδικτυακά και να μην παρασύρομαι τόσο πολύ;» «Ποιες από τις νέες τεχνολογίες αξίζει να μάθω να χειρίζομαι;» «Μήπως γνωρίζετε δι-

αφορετικές μορφές διδασκαλίας και δραστηριοτήτων που θα μπορούσα να δοκιμάσω για να κεντρίσω επιτυχέστερα το ενδιαφέρον και να κινητοποιήσω τους φοιτητές μου;»

Το παρόν βιβλίο απευθύνεται στον διαρκώς αυξανόμενο αριθμό καθηγητών που επιθυμούν να διδάξουν μέσω διαδικτύου (ορισμένες φορές και σε συνδυασμό με διά ζώσης μαθήματα), που ήδη παρέχουν διαδικτυακά μαθήματα (αλλά επιθυμούν να βελτιωθούν), ή σε αυτούς που εκπαιδεύουν ή ενθαρρύνουν άλλους να διδάξουν μέσω διαδικτύου. Απευθύνεται, ακόμη, στα μέλη του διοικητικού προσωπικού ή του προσωπικού τεχνικής υποστήριξης που βοηθούν τους καθηγητές στο εγχείρημά τους να διδάξουν μέσω διαδικτύου. Με άλλα λόγια, απευθύνεται σε λέκτορες, καθηγητές, συμβούλους, προέδρους τμημάτων, πρυτάνεις, υπεύθυνους εκπαιδευτικού σχεδιασμού και τεχνολόγους, όπως και σε προσωπικό υποστήριξης πληροφορικής τεχνολογίας, τόσο σε διοικητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο τμημάτων.

Το βιβλίο μπορεί να αξιοποιηθεί από όλους τους καθηγητές κάθε βαθμίδας. Όσοι εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση θα παρατηρήσουν πως πολλές από τις συμβουλές που δίνονται εδώ σχετίζονται με τις συνθήκες υπό τις οποίες οι ίδιοι διδάσκουν.

Μία ακόμη ομάδα-στόχος είναι ο αυξανόμενος αριθμός φοιτητών οι οποίοι εγγράφονται σε προγράμματα εκπαιδευτικής τεχνολογίας, υπολογιστών στην εκπαίδευση, ή σε άλλα αντίστοιχα οργανωμένα προγράμματα με έμφαση στην τεχνολογία στην εκπαίδευση. Το βιβλίο προορίζεται και για τον διευθυντή ενός κολεγίου που προσπαθεί να πείσει ένα δύσπιστο και απρόθυμο μέλος ΔΕΠ να υιοθετήσει αυτόν τον τρόπο διδασκαλίας, όπως και για τον καθηγητή ο οποίος διανύει μεγάλες αποστάσεις σε καθημερινή βάση για να διδάξει τέσσερις ώρες σε τέσσερα διαφορετικά ιδρύματα. Αφορά, επίσης, το εκπαιδευτικό προσωπικό και εκείνους που εργάζονται στον τομέα της οργάνωσης ενός τμήματος με ένα ευρύ φάσμα καθηγητών, ορισμένοι από τους οποίους έχουν εξοικειωθεί πλήρως με τη διαδικτυακή ζωή, ενώ άλλοι προσπαθούν εναγωνίως να συμβαδίσουν με τις διαρκώς εξελισσόμενες τεχνολογίες.

Το βιβλίο είναι γραμμένο με βάση την προσέγγιση των δύο συγγραφέων, οι οποίοι έχουν διδάξει οι ίδιοι μέσω διαδικτύου και έχουν εκπαιδεύσει χιλιάδες καθηγητές άλλων τμημάτων για να διδάξουν διαδικτυακά. Αφορά, κατά κύριο λόγο, τα «γιατί» και τα «πώς» της εφαρμογής, και όχι τη θεωρία. Αυτό δεν συμβαίνει γιατί δεν θεωρούμε σημαντική την παιδαγωγική θεωρία, αλλά επειδή τέτοια θέματα προσεγγίζονται αποτελεσματικότερα σε άλλα πεδία.

Παρόλο που οι συμβουλές μας ταυτίζονται με τα ευρήματα της έρευνας στον τομέα της διαδικτυακής εκπαίδευσης, θα αναφερθούμε μόνο σε αυτήν (αποφεύγοντας υποσημειώσεις, παρέχοντας ταυτόχρονα ορισμένες προσεκτικά επιλεγμένες αναφορές που μπορείτε να βρείτε στον «Οδηγό για Πηγές»).

Εν αντιθέσει με άλλα βιβλία που μπορεί να έχετε διαβάσει για το θέμα, αυτό δεν αποτελεί μια συλλογή άρθρων, δεν συνιστά μία γενική ανασκόπηση, δεν εστιάζεται σε κάποια συγκεκριμένη πτυχή της διαδικτυακής διδασκαλίας και μάθησης, δεν ασχολείται με το θέμα βασισμένο, κατά κύριο λόγο, σε ένα πανεπιστημιακό μοντέλο, ούτε είναι (με την αυστηρή έννοια του όρου) ένα πρακτικό εγχειρίδιο. Στην πραγματικότητα, έχει ως στόχο να αποτελέσει έναν πρακτικό και περιεκτικό οδηγό, τόσο για καθηγητές που

διδάσκουν εξολοκλήρου μέσω διαδικτύου όσο και γι' αυτούς που συμπληρώνουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, μία παραδοσιακή τάξη με διαδικτυακά στοιχεία. Θα βοηθήσει να κατανοήσετε καλύτερα όσα μάθατε στο πανεπιστήμιο, αν είστε αρκετά τυχεροί και διαθέτετε τέτοιες πηγές εκπαιδευτικού σχεδιασμού, αλλά θα αποτελέσει και έναν οδηγό επιβίωσης για όσους λειτουργούν κατά βάση μόνοι τους.

Ο στόχος μας είναι να εντάξουμε τους καθηγητές σε αυτό το νέο περιβάλλον όσο ταχύτερα και ευκολότερα γίνεται, χρησιμοποιώντας απλή γλώσσα και εξηγώντας τις θέσεις μας μέσω μελετών περιπτώσεων από συναδέλφους ή φοιτητές με τους οποίους έχουμε δουλέψει μαζί ή τους γνωρίζουμε, παρουσιάζοντας πληθώρα διαφορετικών κλάδων και ιδρυμάτων.

Ελπίζουμε να σας ωθήσουμε να δραστηριοποιηθείτε όσο πιο γρήγορα γίνεται, και στη συνέχεια να σας παράσχουμε μία πηγή αναφοράς στην οποία θα επιστρέψετε όταν κάτι τέτοιο είναι επιβεβλημένο στις μελλοντικές διδακτικές σας πρακτικές.

Οργάνωση του Βιβλίου

Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρία μέρη.

Στο Πρώτο Μέρος, «Εναρξη», ορίζουμε και περιγράφουμε τον κόσμο της διαδικτυακής διδασκαλίας και μάθησης, και εισάγουμε τις δεξιότητες, την εκπαίδευση και την υποστήριξη που είναι αναγκαίες για να γίνετε μέρος της. Αυτά τα δύο κεφάλαια αφορούν, κατά κύριο λόγο, αυτούς που είναι νέοι στη διαδικτυακή διδασκαλία όμως και όσοι έχουν τέτοιου είδους εμπειρία θα τα θεωρήσουν βοηθητικά, γιατί εξηγούν το υφιστάμενο πλαίσιο της διαδικτυακής διδασκαλίας και επισημαίνουν τις παραμέτρους που ακολουθεί και το βιβλίο.

Το Δεύτερο Μέρος, «Συγκρότηση του Μαθήματος», καλύπτει τη διαδικασία της μετατροπής ή της διαμόρφωσης του περιεχομένου του μαθήματος για το διαδικτυακό περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα ανακαλύπτετε νέες δυνατότητες για το μάθημά σας. Σας συνδράμουμε στην προσπάθειά σας να προβείτε σε απογραφή του υπάρχοντος μαθήματός σας. Επίσης, προτείνουμε σημεία για καινοτομία, ενώ σας καθοδηγούμε μέσω της διαδικασίας της διαμόρφωσης και της δημιουργίας ενός διαδικτυακού αναλυτικού προγράμματος. Ακόμη, δίνουμε συμβουλές ως προς τη χρήση των διαφορετικών τύπων λογισμικού και προσφέρουμε μία λεπτομερή εξέταση των δυνατοτήτων ενσωμάτωσης διαφορετικών δραστηριοτήτων και διαδικτυακών πηγών. Επιπροσθέτως, διασαφνίζουμε το θέμα που συχνά προκαλεί σύγχυση, δηλαδή την αποτελεσματική χρήση πολυμέσων, αλλά και εξερευνούμε μερικά από τα νέα διαδικτυακά εργαλεία, όπως και ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι αυτά σχετίζονται με τη διαδικτυακή τάξη.

Αν και στοχεύουμε στο να είναι τα θέματα του Δεύτερου Μέρους αρκετά εύκολα ως προς την κατανόηση από τους αρχάριους, πιστεύουμε πως υπάρχουν και πολλά χρήσιμα στοιχεία για τους έμπειρους διαδικτυακούς καθηγητές. Προσεκτικά επιλεγμένα παραδείγματα καθηγητών συντελούν στο να αντιληφθούμε τις προσεγγίσεις και να σκιαγραφήσουμε τις λύσεις.

Στο Τρίτο Μέρος, «Διδασκαλία στη Διαδικτυακή Τάξη», επικεντρωθήκαμε σε μερικές από τις τεχνικές που απαιτούνται για να γίνετε αποτελεσματικοί καθηγητές, είτε διδάσκε-

τε εξολοκλήρου διαδικτυακά, είτε κάνετε ένα μικτό μάθημα είτε ένα μάθημα εμπλουτισμένο με διαδικτυακές δραστηριότητες. Συζητάμε πώς θα εξακριβώσετε ότι οι φοιτητές σας είναι προετοιμασμένοι για τις διαδικτυακές συναντήσεις, παρέχουμε συμβουλές για τη διαχείριση της διαδικτυακής τάξης και περιγράφουμε τρόπους που θα σας επιτρέψουν να συνδυάσετε τις διαδικτυακές δραστηριότητες με τη διά ζώσης διδασκαλία. Ακόμη, διερευνούμε τις προκλήσεις της διδασκαλίας σε αυτές τις αχανείς διαδικτυακές τάξεις που αποκαλούνται MOOC. Τέλος, συζητάμε πώς η διδασκαλία στο διαδίκτυο μπορεί να αναζωογονήσει την καριέρα σας και πώς θα καταφέρετε να συμβαδίσετε με τους ιλιγγιώδεις ρυθμούς των αλλαγών που συντελούνται.

Ως χρήσιμες αναφορές, στο τέλος του βιβλίου, στον «Οδηγό για Πηγές», υπάρχουν συγκεντρωμένες επιλεγμένες πηγές, εμπλουτισμένες με επιπλέον υλικό. Έχουμε συμπεριλάβει ένα τμήμα που αφορά τη θεωρία και την έρευνα γύρω από τη διαδικτυακή εκπαίδευση, που προορίζεται για όσους επιθυμούν να ασχοληθούν ενεργά με τέτοια θέματα. Επειδή οι διευθύνσεις στο διαδίκτυο αλλάζουν με μεγάλη συχνότητα, σας προτείνουμε να συμβουλευέστε την ιστοσελίδα του ξένου εκδότη για ενημερώσεις, διορθώσεις ή άλλες νέες αναφορές.

Συχνά, η ορολογία αποτελεί εμπόδιο για όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με το διαδίκτυο ή το λογισμικό υπολογιστών. Έτσι, υπάρχουν πολλοί σύντομοι ορισμοί εντός πλαισίων σε όλο το κείμενο, για να σας βοηθήσουν να κατανοήσετε τη ροή. Στο πίσω μέρος του βιβλίου, ένα γλωσσάρι περιλαμβάνει αυτούς τους όρους και προσφέρει πρόσθετη βοήθεια. Όταν εισάγεται ένας όρος και εμφανίζεται με έντονα γράμματα, αυτό υποδεικνύει ότι μπορείτε να τον βρείτε στο Γλωσσάρι, ακόμα και αν δεν δίνεται ο ορισμός σε πλαϊνό πλαίσιο.

Τι Νέο Υπάρχει σε Αυτή την Έκδοση

Έχουμε διατηρήσει την αρχική προσέγγιση, τα περιγράμματα και κάποια από τα ίδια θέματα αυτού του βιβλίου. Επίσης, θα παρατηρήσετε ότι πολλά από τα κεφάλαια που κέντρισαν το ενδιαφέρον σας δεν έχουν αλλάξει. Παρ' όλα αυτά, θα διαπιστώσετε ότι έχουν μεταβληθεί κάποιοι αριθμοί και διαστάσεις κεφαλαίων, καθώς και ότι περιλαμβάνεται ένα ολοκαίνουριο κεφάλαιο για τη διδασκαλία σε μία MOOC. Οι αναγνώστες προηγούμενων εκδόσεων του βιβλίου θα εντοπίσουν κάποιες οικείες ιστορίες καθηγητών, οι περιπτώσεις των οποίων παραμένουν χαρακτηριστικές σε αυτή την τέταρτη έκδοση όσο ήταν και στην προηγούμενη, ενώ εντάσσονται και νέες φωνές. Η τεχνολογία εξελίσσεται διαρκώς, ενώ αυξάνεται η διαθεσιμότητα βίντεο και εφαρμογών. Λαμβανομένου υπόψη του ότι η παιδαγωγική καλείται εκ των πραγμάτων να αξιοποιήσει αυτά τα νέα εργαλεία, έχουμε συμπεριλάβει σε αυτή την έκδοση πολλές άλλες ενημερώσεις και αναθεωρήσεις.

Ορισμένες εικόνες λογισμικών διαχείρισης μάθησης και διαδικασιών έχουν αφαιρεθεί, λόγω της μεγαλύτερης εξοικείωσης των σημερινών αναγνωστών με τις βασικές τεχνολογίες του διαδικτύου, καθώς και της ευρείας διαθεσιμότητας τέτοιων παραδειγμάτων στο διαδίκτυο.

1

Διαδικτυακή διδασκαλία: Μια επισκόπηση

Παρόλο που η εκπαίδευση που παρέχεται μέσω του διαδικτύου υφίσταται εδώ και περίπου δύο δεκαετίες, πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να μη γνωρίζουν ακριβώς τι είναι, πώς γίνεται, ή ακόμα και τι σημαίνουν ορισμένοι από τους όρους που χρησιμοποιούνται για να την περιγράψουν. Η «μόδα» του **MOOC**¹ τα τελευταία χρόνια, ευαισθητοποίησε πολλούς σχετικά με τις δυνατότητες της διαδικτυακής μάθησης, αλλά προκάλεσε σύγχυση όταν οι ειδικοί του χώρου, συζητώντας τα πλεονεκτήματα ή τους κινδύνους της διαδικτυακής μάθησης, συχνά αποτύγχαναν να διακρίνουν το μικρής κλίμακας προϋπάρχον μοντέλο διαδικτυακών μαθημάτων που παρεχόταν χάρη στις νέες δυνατότητες που είχαν προκύψει. Βάσει των εν λόγω δυνατοτήτων, χιλιάδες, ακόμα και δεκάδες χιλιάδες φοιτητές θα μπορούσαν να εμπλακούν στη διαδικτυακή μάθηση.

Πολλοί σύγχρονοι πανεπιστημιακοί ενδεχομένως έχουν μια γενική εικόνα τού τι περιλαμβάνει η διαδικτυακή εκπαίδευση, ωστόσο δεν γνωρίζουν πώς να ξεκινήσουν, ή δεν επιδεικνύουν προθυμία να χειριστούν τα ζητήματα που ίσως κληθούν να αντιμετωπίσουν. Μάλιστα,

αρκετοί έχουν διδάξει μαθήματα μέσω του διαδικτύου, αλλά αισθάνονται ότι δεν έχουν εμπειριστατωμένη γνώση όλων όσα χρειάζεται να γνωρίζουν, προκειμένου να προσαρμόσουν τη διδασκαλία τους σε αυτό το νέο περιβάλλον. Ίσως η αμφιθυμία αυτή να οφείλεται, τουλάχιστον εν μέρει, στο ότι το διαδικτυακό περιβάλλον είναι πολύ διαφορετικό, συγκριτικά με ό,τι οι περισσότεροι εκπαιδευτές έχουν αντιμετωπίσει κατά το παρελθόν.

Η διαδικτυακή διδασκαλία συνίσταται στη διενέργεια ενός μαθήματος, μερικώς ή εξολοκλήρου μέσω Διαδικτύου (είτε μέσω Δικτύου, είτε μέσω εφαρμογών (apps²) στα κινητά τηλέφωνα). Επίσης, μπορεί να συναντήσετε αναφορές στη διαδικτυακή εκπαίδευση ως **eLearning** (ηλεκτρονική μάθηση), έναν όρο που χρησιμοποιείται συχνά στις επιχειρήσεις. Πρόκειται για ένα είδος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μια διαδικασία που παραδοσιακά περιελάμβανε μαθήματα τα οποία παραδίδονταν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω DVD, ή μέσω τηλεφώνου ή τηλεόρασης. Εν ολίγοις, πρόκειται για οποιαδήποτε μορφή μάθησης που δεν έχει την παραδοσιακή δομή της τάξης, στην οποία διδάσκων και διδασκόμενος πρέπει να είναι στο ίδιο μέρος, την ίδια στιγμή.

MOOC – Μαζικό Διαδικτυακό Ανοικτό Μάθημα. Πρόκειται για ένα διαδικτυακό μάθημα στο οποίο πολλοί άνθρωποι (εκατοντάδες, χιλιάδες, ακόμη και δεκάδες χιλιάδες) μπορούν να εγγραφούν ελεύθερα, χωρίς χρέωση. Ορισμένα MOOC δεν είναι πραγματικά ανοικτά, γι' αυτό, είτε μπορεί να περιορίζουν τον αριθμό των χρηστών τους, είτε να χρεώνουν ένα ποσό έναντι διδάκτρων.

Αυτό που καθιστά τη διαδικτυακή εκπαίδευση μοναδική, είναι το ότι, όταν διδάσκει

app: – Εφαρμογές φορητών συσκευών. Πρόκειται για λογισμικά εφαρμογών που μεταφορτώνονται σε ένα tablet ή ένα κινητό τηλέφωνο και είναι σχεδιασμένα να επιτελούν ορισμένες λειτουργίες. Αυτές οι λειτουργίες μπορεί να αντιγράφουν τις λειτουργίες ενός προγράμματος πλοήγησης στο διαδίκτυο, όμως στις περισσότερες περιπτώσεις έχουν βελτιστοποιηθεί, προκειμένου να λειτουργούν στο περιβάλλον της φορητής συσκευής.

διαδικτυακά, δεν χρειάζεται να βρίσκεσαι κάπου συγκεκριμένα. Δεν απαιτείται να κουβαλās τον χαρτοφύλακά σου, γεμάτο με χαρτιά, ή τον φορητό υπολογιστή σε μία αίθουσα, να στέκεσαι ως εισηγητής στο αμφιθέατρο, να γράφεις με την κιμωλία (ή και να χρησιμοποιείς υψηλής τεχνολογίας διαδραστικό «έξυπνο» ασπρονίκα), ή να βαθμολογείς γραπτά σε ένα αποπνικτικό δωμάτιο ενώ οι φοιτητές σου δίνουν εξετάσεις. Δεν χρειάζεται ούτε να κάθεσαι στο γραφείο σου, περιμένοντας οι

φοιτητές να έρθουν για τις παραδόσεις σου. Είσαι σε θέση να ορίσεις «ώρες γραφείου» τα Σαββατοκύριακα ή τη νύχτα, μετά το δείπνο. Μπορείς να κάνεις όλα τα παραπάνω ενώ ζεις σε μια μικρή πόλη ή σε μία μεγαλούπολη, ακόμη κι αν δουλεύεις για ένα πανεπιστήμιο, οι διοικητικές υπηρεσίες του οποίου βρίσκονται σε διαφορετική περιοχή ή χώρα απ' αυτήν που εσύ ζεις. Συν τοις άλλοις, δύνασαι να παρακολουθήσεις ένα σημαντικό συνέδριο σε άλλη χώρα, την ίδια ημέρα που διδάσκεις στην τάξη σου, συνδέοντας τον υπολογιστή σου μέσω του ασύρματου δικτύου του καφέ της περιοχής, ή του υψηλής ταχύτητας δικτύου του δωματίου στο ξενοδοχείο όπου μένεις. Ακόμα, μπορείς, πολύ απλά, να συνδέσεις το τηλέφωνό σου, ώστε να ελέγξεις γρήγορα τις τελευταίες αναρτήσεις, τα email ή τα μηνύματα κειμένου από τους φοιτητές, χρησιμοποιώντας μια εφαρμογή φτιαγμένη για τη σελίδα του μαθήματός σου, ή για να έχεις πρόσβαση σε άλλες πηγές.

Η διαδικτυακή μάθηση προσφέρει περισσότερη ελευθερία και στους φοιτητές. Μπορούν να αναζητήσουν διαδικτυακά μαθήματα, στρεφόμενοι σε άλλα ιδρύματα της χώρας, ή και σε όλον τον κόσμο, για προγράμματα, μαθήματα και δασκάλους που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους. Έχοντας εντοπίσει ένα κατάλληλο μάθημα, μπορούν να εγγραφούν, να αγοράσουν τα βιβλία τους (είτε σε έντυπη μορφή, είτε ως ebook – ηλεκτρονικά βιβλία), να διαβάσουν άρθρα, να ακούσουν τις παραδόσεις, να καταχωρήσουν τις εργασίες τους, να συνεδριάσουν με τους διδάσκοντές τους, καθώς και να έχουν πρόσβαση στους τελικούς τους βαθμούς (όλα αυτά μέσω διαδικτύου).

Συν τοις άλλοις, έχουν τη δυνατότητα να συναντιούνται σε ψηφιακές τάξεις, με άλλους φοιτητές από διαφορετικές γεωγραφικές τοποθεσίες, να δημιουργούν δεσμούς και φιλίες που δεν θα ήταν εφικτές στις συμβατικές τάξεις, οι οποίες συνήθως επανδρώνονται με σπουδαστές εντός μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής.

Οι διαδικτυακές μαθησιακές δραστηριότητες μπορεί να διενεργούνται σε ασύγχρονη μορφή, επιτρέποντας την πρόσβαση και την ανάρτηση από τους σπουδαστές σε διαφορετικές ώρες μέσα στην εβδομάδα, ή μέσω σύγχρονων συνεδριών, ή με συνδυασμό αμφοτέρων.

Τα πλεονεκτήματα της διαδικτυακής μάθησης μπορούν να τα απολαύσουν και οι ενήλικες φοιτητές, αυτοί που κατάγονται από δυσπρόσιτες περιοχές, όσοι στοχεύουν σε

εξειδικευμένα ή επιπλέον πτυχία, αυτοί που θέλουν να εξελιχθούν στον τομέα σπουδών τους μέσω πιστοποιημένων μαθημάτων, αλλά και όποιος θέλει απλώς να διευρύνει τα μορφωτικά ερεθίσματα που δέχεται, εκτός των ιδρυμάτων της περιοχής του. Επιπλέον, δεν χρειάζεται να οδηγήσουν ως τη σχολή, ή τις απομακρυσμένες τάξεις, να βρουν θέση να παρκάρουν, να κάθονται σε μια αίθουσα διδασκαλίας για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, να περιμένουν έξω από τα γραφεία των καθηγητών για να συναντηθούν μαζί τους, και να δίνουν τις τελικές εξετάσεις στον χώρο της πανεπιστημιούπολης. Μπορούν παράλληλα να δουλεύουν, να έχουν οικογένεια, να προσέχουν τους γονείς ή τα κατοικίδια τους, ακόμη και να ταξιδεύουν. Για όσο διάστημα είναι σε θέση να συνδέουν έναν υπολογιστή ή μια άλλη συσκευή στο διαδίκτυο, οι φοιτητές καταφέρνουν, στις περισσότερες περιπτώσεις, να συμβαδίζουν με τους ρυθμούς του μαθήματος, ακόμη κι αν είναι απασχολημένοι μέσα στη μέρα. Η σχολή είναι πάντα σε λειτουργία, γιατί είναι πάντα εκεί, παρούσα.

Το διαδικτυακό περιβάλλον είναι τόσο δυναμικό, με αποτέλεσμα να αναδύονται συνεχώς νέες τεχνολογίες και τεχνικές. Ό,τι αποτελεί κοινό τόπο τη μία χρονιά, την επόμενη θεωρείται ξεπερασμένο. Το μόνο που φαίνεται να παραμένει σταθερό είναι η ανθρώπινη επιθυμία να μεταδίδεται και να λαμβάνεται η πληροφορία με αποτελεσματικό τρόπο, να εξασφαλίζονται η μάθηση και η επικοινωνία με τους άλλους, χωρίς να έχει σημασία το μέσο. Αυτό είναι που ωθεί τους ανθρώπους να αγοράζουν, να επενδύουν και να συζητούν μέσω διαδικτύου, και είναι η ίδια δύναμη που τους παροτρύνει να μάθουν μέσω του διαδικτύου.

Πλέον η διαδικτυακή εκπαίδευση δεν συνιστά καινοτομία. Αρκεί να αναφέρουμε ότι στις ΗΠΑ, πάνω από το 27% όσων φοιτούν στα κολλέγια πήρε τουλάχιστον ένα εξ αποστάσεως μάθημα το φθινόπωρο του 2013, σύμφωνα με το National Center for Education Statistics (Εθνικό Κέντρο για Στατιστικά της Εκπαίδευσης), ενώ το Babson Survey (Research Group), τον Φεβρουάριο του 2015 επεσήμανε ότι, παρόλο που η ανάπτυξη επιβραδύνθηκε τα τελευταία χρόνια, η διαδικτυακή εκπαίδευση κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα, σε δημόσια τετραετούς και διετούς φοιτήσεως ιδρύματα, ενώ παράλληλα, δημόσια και ιδιωτικά τετραετούς φοιτήσεως ιδρύματα επέδειξαν τα υψηλότερα ποσοστά ανάπτυξης τους (βλ. www.onlinelearningsurvey.com/reports/gradelevel.pdf).

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η διαδικτυακή μάθηση κερδίζει έδαφος σε πληθώρα περιβαλλόντων και συνδυασμών. Υπάρχουν φοιτητές που χρησιμοποιούν τις φορητές συσκευές για να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με τους καθηγητές και τους συμμαθητές τους, καθώς και άλλοι που συγκεντρώνονται σε τοπικά εργαστήρια υπολογιστών για να συνδεθούν με τις κύριες πανεπιστημιακές πηγές οι οποίες παρέχουν μαθήματα που μέχρι πρότινος δεν ήταν διαθέσιμα σε απομακρυσμένες περιοχές. Συν τοις άλλοις, υπάρχουν τα προγράμματα σπουδών που προσφέρονται εξολοκλήρου διαδικτυακά, όσον αφορά τα οποία οι φοιτητές δεν χρειάζεται να εμφανιστούν ούτε μία φορά στην πανεπιστημιούπολη. Ανοικτά, «ευρεία» πανεπιστήμια προσφέρουν εναλλακτικούς τρόπους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε εκατοντάδες χιλιάδες φοιτητές σε χώρες όπως η Ινδία, η Ινδονησία, η Τουρκία κ.ά., που αξιοποιούν ποικίλες μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μεταξύ των οποίων τη διαδικτυακή, που αναπτύσσεται διαρκώς, στοχεύοντας να προσφέρει μαθήματα, πιστοποιήσεις και πτυχία.

Όμως, όλη αυτή η ελευθερία και η καινοτομία, ορισμένες φορές ενδέχεται να περιπλέξουν τα πράγματα. Εάν εξαλειφθούν τα συμβατικά εργαλεία της διδασκαλίας, πώς θα

γίνεται η διδασκαλία; Εάν η σχολή είναι ανοικτή είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο και επτά ημέρες την εβδομάδα, πότε θα κλείνει το εκπαιδευτικό ίδρυμα; Ποιος είναι ο ρόλος του διδάσκοντα, αν δεν βλέπει τους φοιτητές του πρόσωπο με πρόσωπο; Μήπως απλώς παραδίδει το μάθημα και διορθώνει γραπτά, ακολουθώντας το παραδοσιακό μοντέλο, ή αναλαμβάνει και άλλους ρόλους, όπως, για παράδειγμα, αυτόν του διαμεσολαβητή ή του μέντορα;

Πιθανόν συγκαταλέγεστε στους πολλούς καθηγητές που διδάσκουν διά ζώσης αλλά διατηρούν και μια ιστοσελίδα ή ένα blog. Μήπως το να αναρτάτε διαδικτυακά τις σημειώσεις του μαθήματος, σημαίνει ότι η παρακολούθηση στην τάξη καθίσταται απαρχαιωμένη; Πώς εξισορροπούνται ο πραγματικός με τον ψηφιακό κόσμο, ώστε να λειτουργούν αρμονικά μαζί; Αν οι πληροφορίες μπορούν να παρουσιαστούν και να διαβαστούν διαδικτυακά, σε τι θα αφιερωθεί ο χρόνος στην τάξη; Μήπως σε συζήτηση; Σε Παρουσιάσεις φοιτητών; Σε Δομημένες αντιγνώμεις; Μάλιστα, αν το μάθημα διενεργείται και οι δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα και στις διαδικτυακές και στις διά ζώσης συναντήσεις, πώς δημιουργείται η εμπειρία ενός μεικτού μαθήματος για τους φοιτητές, ενός μαθήματος ολοκληρωμένου και συνεκτικού;

Δεν υφίσταται πρωτότυπη εμπειρία διδασκαλίας μέσω διαδικτύου. Ορισμένοι πανεπιστημιακοί χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να συμπληρώσουν αυτά που διδάσκουν στην τάξη, ή για να αντικαταστήσουν ένα μέρος του χρόνου «υποχρεωτικής παρακολούθησης». Άλλοι διδάσκουν εξολοκλήρου διαδικτυακά.

Ορισμένοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί προσφέρουν το πιο σύγχρονο λογισμικό, υποστήριξη και εκπαίδευση στους εκπαιδευτές, άλλοι όμως τους προσφέρουν ελάχιστα.

Το εύρος των Εμπειριών στο Διαδίκτυο: Δύο υποθετικές περιπτώσεις

Ο πρώτος από τους υποθετικούς μας διδάσκοντες, ο Jim Hegelmars, διδάσκει Φιλοσοφία εξολοκλήρου διαδικτυακά. Η δεύτερη, η Miriam Sharpe, διδάσκει το μάθημα της Φυσικής του πρώτου έτους σε μία συμβατική τάξη, αλλά χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης μάθησης (LMS) για να υποκαταστήσει τμήμα του χρόνου εντός τάξης, να βοηθήσει τους μαθητές της να χειρίζονται το υλικό και η ίδια να απαντά στις ερωτήσεις τους.

Δυτική Φιλοσοφία, ένα μάθημα που παρέχεται εξολοκλήρου διαδικτυακά

Το μάθημα του Jim Hegelmars στη Δυτική Φιλοσοφία διανύει την τρίτη του εβδομάδα. Οι φοιτητές έχουν επιφορτιστεί με την εργασία να διαβάσουν ένα μικρό κείμενο σχολιασμού που έγραψε για το βιβλίο του John Stuart Mill, «Αρχές της Πολιτικής Οικονομίας», αποσπάσματα του οποίου έχουν μελετηθεί από την τάξη. Έχει ζητήσει από τους φοιτητές να διαβάσουν το κείμενό του και ύστερα να απαντήσουν λεπτομερώς σε μια ερώτηση που έχει αναρτήσει στον διαδικτυακό πίνακα συζήτησης του μαθήματος.

Συνδέεται στο διαδίκτυο από το σπίτι του, ή από την καφετέρια της γειτονιάς του, με τον φορητό του υπολογιστή και μέσω ασύρματου δικτύου. Στη συνέχεια, ο Hegelmarks πλοηγολογεί το URL της ιστοσελίδας της τάξης του στην μπάρα αναζήτησης του προγράμματος πλοήγησης Firefox και πιθανώς βλέπει την οθόνη σύνδεσης. Πλοηγολογεί το όνομα χρήστη (jhegelmarks) και τον κωδικό του (hmarks420). Αυτή η διαδικασία τού επιτρέπει την είσοδο στην τάξη.

Το μάθημα του Hegelmarks διεξάγεται μέσω ενός συστήματος διαχείρισης μάθησης³ (ή ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης), το οποίο έχει υιοθετήσει το πανεπιστήμιο όπου εργάζεται για όλα τα διαδικτυακά μαθήματα.

Learning management system (LMS): Σύστημα διαχείρισης μάθησης:

Μια πλατφόρμα μάθησης και ένα διαδικτυακό σύστημα παράδοσης, γνωστό επίσης ως course management software (CMS) (λογισμικό διαχείρισης μαθημάτων) ή virtual learning environment (VLE) (εικονικό περιβάλλον μάθησης). Ένα τέτοιο λογισμικό πρόγραμμα περιλαμβάνει έναν αριθμό ενσωματωμένων εκπαιδευτικών λειτουργιών. Οι διδάσκοντες μπορούν να αναρτούν διαλέξεις ή γραφικά/εικόνες, να συντονίζουν συζητήσεις, να συγκαλούν συνεδρίες συνομιλίας και να δημιουργούν κουίζ, όλα μέσα στα όρια του ίδιου λογισμικού συστήματος.

Τόσο οι διδάσκοντες όσο και οι φοιτητές «διαχειρίζονται» τη ροή των πληροφοριών και της επικοινωνίας, ενώ ο καθηγητής μπορεί και να αξιολογεί και να παρακολουθεί την επίδοση των φοιτητών, να επιβλέπει την πρόδοό τους και να τους αναθέτει εργασίες.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα ενός συστήματος διαχείρισης μάθησης (LMS) είναι αυτά που φτιάχνονται από την Blackboard και την Canvas, ή υιοθετούνται από λογισμικά «ανοιχτού κώδικα», όπως το Moodle ή το Sakai.

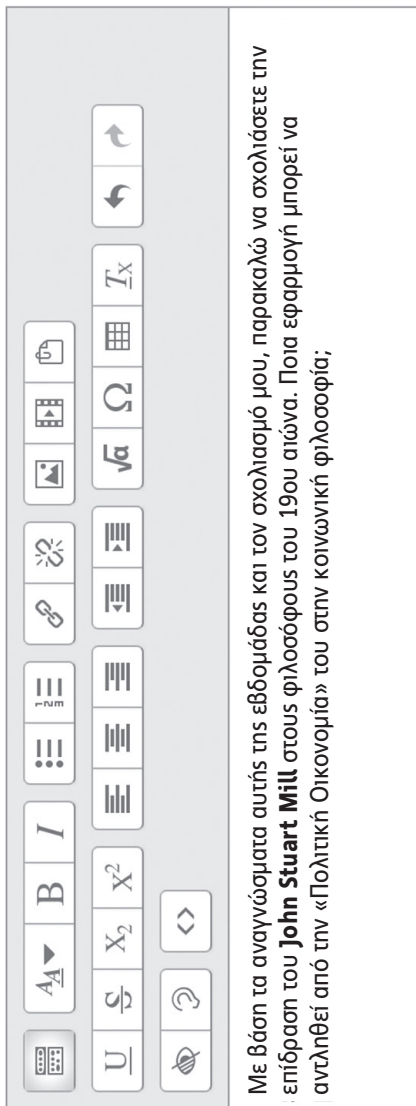
Το εκπαιδευτικό ίδρυμα όπου εργάζεστε ενδεχομένως διαθέτει κάποιο άλλο, δικό του σύστημα. Άλλωστε, υπάρχουν πολλά που χρησιμοποιούνται ή αναπτύσσονται σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτά τα συστήματα, όπως και πολλά άλλα εργαλεία που διαρκώς προστίθενται σε αυτά, παρουσιάζονται λεπτομερέστερα στο Κεφάλαιο 6.

Η αρχική σελίδα του μαθήματος του Hegelmarks περιλαμβάνει ένα μενού της ιστοσελίδας του μαθήματος με ορισμένους συνδέσμους πλοήγησης, τους οποίους χρησιμοποιεί για να διαχειρίζεται το μάθημα. Το κείμενο σχολιασμού που έγραψε είναι αναρτημένο σε μία κατηγορία η οποία έχει δημιουργηθεί ούτως ώστε να προβάλλει παραδόσεις με τη μορφή κειμένου ή αρχείων ήχου. Σήμερα όμως, αυτό που τον ενδιαφέρει είναι ο πίνακας συζήτησης, έτσι στρέφεται αρχικά εκεί. Με το ποντίκι του, επιλέγει στο μενού τον σύνδεσμο που οδηγεί στον πίνακα συζήτησης και διαβάζει τα μηνύματα που έχουν αναρτηθεί εκεί. Ορισμένοι από τους φοιτητές έχουν αναρτήσει τις απαντήσεις τους στην εργασία. Διαβάζει με προσοχή τις απαντήσεις από την οθόνη, και ακολούθως εκτυπώνει τις μεγαλύτερες, προκειμένου να μπορέσει να τις αξιολογήσει στον ελεύθερο χρόνο του. Κάθε ανάρτηση απαρτίζεται από περίπου 50 λέξεις, αν και ορισμένοι φοιτητές έδωσαν εκτενέστερες απαντήσεις.

Θέμα*

Συζήτηση εβδομάδα 3

Μήνυμα*

Με βάση τα αναγνώσματα αυτής της εβδομάδας και τον σχολιασμό μου, παρακαλώ να σχολιάσετε την επίδραση του **John Stuart Mill** στους φιλοσόφους του 19ου αιώνα. Ποια εφαρμογή μπορεί να αντληθεί από την «Πολιτική Οικονομία» του στην κοινωνική φιλοσοφία;

Εικόνα 1.1 Ο Jim Hegelmarks δημιουργεί ένα θέμα συζήτησης χρησιμοποιώντας το λογισμικό Moodle. Αναπαράγεται κατόπιν άδειας της Moodle.

Αφού αξιολογεί τις απαντήσεις, ο Hegelmarks βαθμολογεί τον κάθε φοιτητή για την εργασία και σημειώνει τον βαθμό στο διαδικτυακό βαθμολόγιο, το οποίο μπορεί να βρει κάποιος επιλέγοντας έναν άλλο σύνδεσμο του μενού της αρχικής σελίδας. Κάθε είδος εργασίας που βαθμολογείται, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής, έχει ένα δικό του ποσοστό στο ηλεκτρονικό βαθμολόγιο. Ο Hegelmarks γνωρίζει πως, όταν οι φοιτητές του συνδεθούν στη σελίδα της τάξης για να ελέγξουν τους βαθμούς τους, καθένας απ' αυτούς μπορεί να δει μόνο τους δικούς του/ βαθμούς, δεδομένου ότι κανενός άλλου οι βαθμοί δεν είναι ορατοί. Επιπροσθέτως, ο εν λόγω καθηγητής ξέρει ότι και όσοι απέτυχαν να ολοκληρώσουν αυτή την εργασία, θα είναι σε θέση να ελέγξουν αν τα πήγαν καλά ή αν απέτυχαν κοιτάζοντας στο ηλεκτρονικό βαθμολόγιο.

Εν προκειμένω, αυτό που απασχολεί τον Hegelmarks είναι το ότι μόνο πέντε από τους δεκαπέντε φοιτητές έχουν απαντήσει ως τώρα. Επειδή είναι ήδη Παρασκευή, και υπάρχει καινούρια εργασία, την οποία θα πρέπει να κάνουν για την επόμενη εβδομάδα, αποφασίζει να ρίξει μια ματιά σε ορισμένα από τα στατιστικά δεδομένα που παρέχει το σύστημα διαχείρισης σχετικά με την πρόδοό τους. Διαπιστώνει ότι από τους δέκα φοιτητές που δεν έχουν απαντήσει στην ερώτηση, οι οκτώ έχουν κάνει τουλάχιστον κλικ πάνω στο κείμενο σχολιασμού γι' αυτό το μάθημα (και ελπίζει πως υπάρχει έστω ένας που το έχει διαβάσει). Μάλιστα, ορισμένοι έχουν αναλώσει περισσότερα από 60 λεπτά τη φορά σε αυτό το πεδίο, όμως δύο δεν το έχουν δει καθόλου.

Η πρώτη ασχολία του Hegelmarks αφορά τους δύο φοιτητές που δεν έχουν δει καν το κείμενο που αναφέρεται στην εργασία. Δεν είναι η πρώτη φορά που αδυνατούν να ολοκληρώσουν εγκαίρως μία εργασία. Ο Hegelmarks στέλνει και στους δύο ένα email, ρωτώντας αν αντιμετωπίζουν κάποιο ιδιαίζον πρόβλημα που θα έπρεπε να γνωρίζει, και υπενθυμίζοντάς τους ευγενικά ότι έχουν μείνει πίσω.

Συν τοις άλλοις, ανησυχεί σκεπτόμενος τον χρόνο που απαιτήθηκε να αναλώσουν οι υπόλοιποι φοιτητές για να διαβάσουν το κείμενο. Εκ πείρας, γνωρίζει ότι συχνά οι φοιτητές δυσκολεύονται να προσεγγίσουν ό,τι άπτεται της «Πολιτικής Οικονομίας» του Mill. Έγραψε το κείμενο σχολιασμού και εκπόνησε αυτή την εργασία σε μια προσπάθεια να διασαφηνίσει το θέμα, αλλά κοιτάζοντάς το εκ νέου συνειδητοποιεί ότι το κείμενό του ήταν πυκνογραμμένο. Κρατά μια σημείωση να το ξαναγράψει την επόμενη φορά που θα διδάξει το εν λόγω μάθημα.

Ενώ ο Hegelmarks εξακολουθεί να είναι συνδεδεμένος, ένας φοιτητής τού στέλνει μήνυμα, χρησιμοποιώντας το αντίστοιχο εργαλείο του συστήματος διαχείρισης μάθησης. Ο Hegelmarks, μέσα σε λίγα λεπτά απαντά στην ερώτηση σχετικά με την επόμενη εργασία που θα ανατεθεί. Η ερώτηση είχε τεθεί στο πεδίο Q&A (Ερωτήσεις και Απαντήσεις) της τάξης. Στην πραγματικότητα, ενώ ο φοιτητής φαίνεται να γνώριζε ήδη την απάντηση, είναι ευγνώμων για την επιβεβαίωση που έλαβε από τον Hegelmarks. Ο τελευταίος, έχει τη δυνατότητα να καταστήσει τον εαυτό του «μη διαθέσιμο» για την αποστολή άμεσων μηνυμάτων από τους φοιτητές, αλλά συνήθως δεν προβαίνει σε μία τέτοια κίνηση επειδή αισθάνεται ότι οι φοιτητές που θέλουν να επικοινωνήσουν μαζί του με αυτόν τον τρόπο, πιθανόν να χρειάζονται αυτή την εξατομικευμένη προσοχή και επιβεβαίωση.

Η τελευταία δουλειά που ολοκληρώνει ο Hegelmarks πριν αποσυνδεθεί, είναι να

σκολιάσει τις απαντήσεις που μόλις διάβασε και βαθμολόγησε. Δεν σχολιάζει την κάθε μία ξεχωριστά, αφού κάτι τέτοιο θα απαιτούσε πολλή ώρα, αλλά συνθέτει ένα περιληπτικό σημείωμα, επισημαίνοντας τα μείζονος σημασίας σημεία που πρέπει να γνωρίζουν οι φοιτητές, και το αναρτά στον πίνακα συζήτησης, ώστε να το δουν όλοι.

Εισαγωγή στη Φυσική, ένα «μεικτό» μάθημα

Η δεύτερη διδάσκουσά μας, η Miriam Sharpe, διδάσκει ένα εισαγωγικό μάθημα στη Φυσική σε ένα μεγάλο δημόσιο πανεπιστήμιο. Το μάθημά της, προσαρμοσμένο για όσους ακολουθούν την κατεύθυνση της Φυσικής, είναι αυτό που αποκαλούμε «μεικτό/υβριδικό»⁴, κάτι που σημαίνει ότι συνδυάζει διαδικτυακές και διά ζώσης δραστηριότητες. Μάλιστα, συγκαταλέγεται σε αυτά στα οποία οι διαδικτυακές δραστηριότητες είναι υποχρεωτικές και όχι προαιρετικές.

Η τάξη είναι μεγάλη, με 80 εγγεγραμμένους φοιτητές, και η Sharpe έχει δύο άτομα βοηθητικό διδακτικό προσωπικό. Πριν το μάθημα δοθεί ως «μεικτό», η Miriam συνήθιζε να συναντά τους φοιτητές στην πανεπιστημιούπολη δύο φορές την εβδομάδα, σε μία μεγάλη αίθουσα μαθημάτων, και αναρτούσε διαδικτυακές πηγές και αναγνώσματα σε μια πολύ απλή ιστοσελίδα. Τώρα, παραδίδει το μάθημα στην πανεπιστημιούπολη μία φορά την εβδομάδα, χρησιμοποιώντας παρουσιάσεις PowerPoint, που προβάλλει σε μία οθόνη για να αποσαφηνίσει τα κύρια σημεία. Επειδή βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, στις διαφάνειές της, έχει αποφασίσει να τις αναρτά στην ιστοσελίδα του μαθήματος, ως ανασκόπηση από τους φοιτητές.

Παρόλο που ορισμένοι συνάδελφοί της επικρίνουν αυτή την πρακτική, υποστηρίζο-

ντας ότι αποτρέπει τους φοιτητές από το να προσέρχονται για το μάθημα, η Sharpe ισχυρίζεται ότι το να εξαλείφει το άγχος των φοιτητών να κρατούν συνεχώς σημειώσεις κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, καθιστά ευκολότερες την κατανόηση και την απομνημόνευση του υλικού. Επιπλέον, με την ανάρτηση των παρουσιάσεων στο διαδίκτυο, δίνει στους φοιτητές την ευκαιρία ανασκόπησης του υλικού πριν εισέλθουν στην τάξη. Κατόπιν αυτού, έχει παρατηρήσει ότι οι ερωτήσεις που τίθενται στην τάξη, καθώς και οι συζητήσεις πάνω

Blended course: Μεικτή τάξη (επίσης γνωστή ως υβριδική): Ένα μάθημα που περιλαμβάνει τόσο διά ζώσης συναντήσεις όσο και διαδικτυακό μέρος ως προαπαιτούμενα στοιχεία. Οι ορισμοί που δίνουν τα διάφορα ιδρύματα για τα μαθήματα που παρέχουν αξιοποιώντας τις «μικτές τάξεις», ποικίλλουν. Το Online Learning Consortium έχει ορίσει ως Μεικτό ή υβριδικό ένα μάθημα στο οποίο 30-79% του περιεχομένου παραδίδεται μέσω διαδικτύου.

σε αυτές, είναι πολύ πιο σχετικές με το αντικείμενο και εποικοδομητικές.

Συν τοις άλλοις, η Sharpe χρησιμοποιεί την ιστοσελίδα του μαθήματος για τη δημιουργία ομάδων συζήτησης. Κάθε βοηθός της διαχειρίζεται μια ομάδα συζήτησης 30 φοιτητών, και η ίδια συντονίζει τους υπόλοιπους 20. Σε αυτές τις εικονικές ομάδες συζήτησης, οι φοιτητές μπορούν να αναρτήσουν ερωτήσεις και προβληματισμούς και να λάβουν απάντηση από τη Sharpe, κάποιον από τους βοηθούς της ή από άλλους φοιτητές.

Η Sharpe και οι βοηθοί της, τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα ελέγχουν τους πίνακες συζήτησης. Η Sharpe έχει μία επιπλέον δυνατότητα όσον αφορά τη χρήση της ιστοσελίδας: να αναρτά προσομοιώσεις εξετάσεων. Όταν ξεκίνησε να χρησιμοποιεί την ιστοσελίδα, απλώς αναρτούσε τις εξετάσεις σαν αρχεία κειμένου που οι φοιτητές μπορούσαν να διαβάσουν. Όμως, από τη στιγμή που το πανεπιστήμιο υιοθέτησε ένα νέο σύστημα διαχείρισης μάθησης, μπορούσε να προσφέρει τις προσομοιώσεις των εξετάσεων με τρόπο που επέτρεπε στους φοιτητές να δώσουν μια εξέταση διαδικτυακά και να λάβουν ανατροφοδότηση, καθώς και έναν βαθμό. Αυτή η δοκιμαστική εξέταση, όπως διαπίστωσε η Sharpe, είναι αρκετά δημοφιλής στους φοιτητές της.

Απ' όταν ξεκίνησε να συμπληρώνει το μάθημά της με διαδικτυακό υλικό, πριν δύο χρόνια, έχει προχωρήσει από μια ιστοσελίδα με τα στοιχειώδη που διατηρούνταν από τους βοηθούς της, σε ένα λογισμικό που της επιτρέπει να ανεβάζει μόνη της τα περισσότερα υλικά με ιδιαίτερη ευκολία. Το γεγονός αυτό, της έχει δώσει τη δυνατότητα να κατανοεί ταχύτερα τις δραστηριότητες που μπορούν να λάβουν χώρα διαδικτυακά. Δεδομένου ότι, πλέον, όλοι οι φοιτητές της έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο και πολλοί χρησιμοποιούν από τα κινητά τους τηλέφωνα τη νέα εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης μάθησης, δεν έχει κανέναν ενδοιασμό να καταστήσει υποχρεωτική την εμπλοκή των φοιτητών σε συγκεκριμένες διαδικτυακές δραστηριότητες του μαθήματος.

Πρώτη φορά, αυτήν τη χρονιά, επεσήμανε στους φοιτητές ότι υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το λογισμικό wiki⁵ του πανεπιστημίου για να συνθέτουν τις αναφορές από τις ομαδικές τους εργασίες, αντί να τους κρατά στην πανεπιστημιούπολη, κάνοντάς τους να αναλώνουν πολύτιμο χρόνο για να ανταποκριθούν στον ίδιο φόρτο εργασίας.

Με τη χρήση του wiki αντί της ανάρτησης των εργασιών στον πίνακα συζήτησης, η δρ Sharpe έχει ένα ακόμη πλεονέκτημα, αφού μπορεί να αποτιμά τη συνεισφορά του καθενός στην ομαδική εργασία, μέσω της δυνατότητας του wiki να καταγράφει την κάθε αλλαγή στο βασικό κείμενο.

Wiki: Το λογισμικό που επιτρέπει τη συνεργατική δημιουργία και επεξεργασία του περιεχομένου σε μορφή ιστοσελίδας, χωρίς να απαιτείται γνώση του κώδικα προγραμματισμού. Βάσει διάφορων ενσωματωμένων στοιχείων ελέγχου, καθορίζονται οι διαφορετικές άδειες σύνταξης, η παρακολούθηση κάθε συνεισφοράς, καθώς και των διαφορετικών εκδόσεων με την πάροδο του χρόνου. Η διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια, Wikipedia, είναι χαρακτηριστικό και εξέχον παράδειγμα της μορφής wiki.

Διαδικτυακή διδασκαλία: Βασικές αρχές

Έχοντας, πλέον, αποκτήσει μια ιδέα τού πώς είναι να διδάσκεις διαδικτυακά, καθώς και του ποιες είναι οι βασικές ιδέες και έννοιες, ενδεχομένως αναρωτιέστε πώς να διδάξετε στη δική σας τάξη μέσω του διαδικτύου.

Πολλές από τις ειδικότερες πτυχές του θέματος θα αναλυθούν λεπτομερώς στα επόμενα κεφάλαια. Εδώ, θα σχολιάσουμε ορισμένους από τους παιδαγωγικούς παράγοντες

που εμπλέκονται σε διαδικτυακά μαθήματα όπως αυτά των δύο επινοημένων μας εκπαιδευτών, του Jim Hegelmarks και της Miriam Sharpe.

Διδασκαλία ενός μαθήματος εξολοκλήρου μέσω διαδικτύου

Ίσως το πιο δυσχερές, αποθαρρυντικό έργο είναι ο σχεδιασμός ενός νέου μαθήματος το οποίο θα διδαχθεί εξολοκλήρου διαδικτυακά, ειδικά αν δεν έχετε ποτέ διδάξει κατ' αυτόν τον τρόπο. Η διαμόρφωση του περιγράμματος του μαθήματος, η συγκέντρωση των ασκήσεων και των κουίζ, η στάθμιση των κριτηρίων βαθμολόγησης – όλα αυτά παρουσιάζονται ως ένα σύνολο τεράστιων προκλήσεων.

Και όμως, κατόπιν μίας προσεκτικότερης επισκόπησης προκύπτει ότι η προσέγγιση για την επίλυση τέτοιων προβλημάτων είναι παρεμφερής με αυτήν που θα αξιοποιούσατε στο πεδίο της διά ζώσης τάξης. Η εκπαιδευτική στρατηγική που έχετε μάθει για μία

διά ζώσης τάξη (καθορισμός των στόχων του μαθήματος, περιγραφή συγκεκριμένων προσδοκώμενων αποτελεσμάτων, διαμόρφωση των απαιτούμενων δραστηριοτήτων, και δημιουργία σχετικών εργασιών),– εφαρμόζεται και στο διαδίκτυο.

Το διαδικτυακό μάθημα διαφέρει ως προς την τεχνική και την ανακάλυψη των νέων διδακτικών και μαθησιακών δυνατοτήτων που εξασφαλίζει το νέο διαδικτυακό περιβάλλον. Σε μία διά ζώσης τάξη, έχετε τη φυσική σας παρουσία –τη φωνή, τη γλώσσα του σώματος, την έμφαση, τις εκφράσεις, τις χειρονομίες–, που σας βοηθά να επικοινωνείτε με τους φοιτητές/μαθητές σας. Διαδικτυακά, τουλάχιστον τις περισσότερες φορές, δεν ισχύει κάτι τέτοιο. Σε μια αίθουσα διδασκαλίας, ένα χαμόγελο μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό σήμα επικρότησης της προσπάθειας. Διαδικτυακά, περιορίζεται σε ένα αστειό μικρό emoticonή emoji⁶ (μικρές εικόνες, όπως χαμογελαστά πρόσωπα, ή άλλες εικόνες που εν συντομία περιγράφουν άλλα είδη συναισθημάτων. Στη διά ζώσης τάξη, ο διδάσκων συχνά είναι «ο κυρίαρχος της σκηνής». Διαδικτυακά, ο διδάσκων είναι, κατά κύριο λόγο, «ο κυρίαρχος της σελίδας». Είναι ο γραπτός λόγος, τουλάχιστον

Emoji: Ο όρος προέρχεται από την Ιαπωνία, αποτελεί τον συνδυασμό συναισθήματος με χαρακτήρα/λέξη και σημαίνει κάτι σαν «εικόνες λέξεων» (εικονολέξεις). Ως διάδοχος των emoticons, αποτελούνται από εικόνες που αποδίδονται σε κώδικα υπολογιστή. Έτσι, κάποιος μπορεί απλά να εισάγει ένα χαμογελαστό πρόσωπο, χωρίς να χρειάζεται να πληκτρολογήσει κάτι που μοιάζει σε αυτό. Διάφορα σύνολα από emojis χρησιμοποιούνται ευρέως σε κινητά τηλέφωνα, για ανταλλαγή μηνυμάτων και άλλες μορφές διαδικτυακής επικοινωνίας, προκειμένου να περιγράφουν συναισθήματα.

Emoticon: Ένα σύμβολο βασισμένο σε κείμενο ή γραφικό χαρακτήρα που χρησιμοποιείται στη διαδικτυακή επικοινωνία για να εκφράσει συναισθήματα που αλλιώς μπορεί να παρερμηνεύονταν, ειδικά όταν το μήνυμα βασίζεται σε γραπτό κείμενο. Η λέξη προέρχεται από τον συνδυασμό της λέξης emotion = συναίσθημα και icon = εικόνα. Τα emoticons δημιουργούνται από χαρακτήρες του πληκτρολογίου, όπως το χαμογελαστό πρόσωπο, και συνήθως σχεδιάζονται ώστε να διαβάζονται από αριστερά προς τα δεξιά στις χώρες της Δύσης, αλλά μπορούν και να γραφούν και να διαβαστούν οριζόντια (^_^) στις χώρες της Ασίας.

προς το παρόν, που μεταφέρει την ουσία αυτού που θέλετε να πείτε. Προϊόντος του χρόνου, δίνονται οι ευκαιρίες να ενταχθεί ο ήχος ή το βίντεο, προκειμένου να «μειωθεί» η επικέντρωση στο κείμενο.

Παρόλο που αυτές οι ευκαιρίες υφίσταντο τα προηγούμενα χρόνια και συζητήθηκαν σε προηγούμενες εκδόσεις αυτού του βιβλίου, ο ρυθμός αλλαγής έχει αυξηθεί με ραγδαίους ρυθμούς. Έτσι, πολλά εύχρηστα εργαλεία για διδάσκοντες που θέλουν να δημιουργήσουν αρχεία ήχου και βίντεο, πλέον είναι πιο διαδεδομένα και φθηνότερα (αν όχι δωρεάν) από ποτέ. Επίσης, πολύ περισσότεροι φοιτητές/μαθητές δύνανται να έχουν πρόσβαση σε τέτοιες ηχητικές και οπτικοακουστικές μορφές επικοινωνίας. Ωστόσο, για τους περισσότερους αναγνώστες του παρόντος βιβλίου, αυτές οι μη κειμενικές μέθοδοι επικοινωνίας, παροχής ανατροφοδότησης και παρουσίασης, είναι πιθανώς ήσσονος σημασίας σε σχέση με την κυριαρχία της βασισμένης στον γραπτό λόγο επικοινωνίας.

Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο κομμάτι της διαδικτυακής διδασκαλίας εξακολουθεί να λαμβάνει χώρα με τη χρήση γραπτών κειμένων, έχει αποτέλεσμα να δοθεί υπερβολική έμφαση στο στίλ, τη στάση, τον τονισμό, δεδομένου ότι αυτά είναι επικτό να εκφραστούν σε έντυπη μορφή. Μία σαρκαστική παρατήρηση, ένα φαινομενικά αθώο αστείο, ένα είδος απολογητικού χαμόγελου ή ένα μετριοπαθές γέλιο, μπορεί να εκληφθεί ως κρύο ή εχθρικό από τον φοιτητή μέσω της οθόνης. Στο διαδικτυακό κείμενο, όμως, η χρήση ενός emoji είναι διαθέσιμη και έτσι αντικαθίσταται ο συμβατικός τρόπος παρουσίασης του διαφορούμενου ή ειρωνικού ύφους, που διά ζώσης συνίσταται στο κλείσιμο του ματιού, στο σηκωμένο φρύδι, στο σήκωμα των ώμων και στο χαμόγελο. Έτσι, ένας καθηγητής που επικοινωνεί με γραπτό λόγο, πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε αυτές τις μικρές διαφορές.

Επιπλέον, στην παραδοσιακή τάξη, είστε διαρκώς παρόντες, ακούτε και παρατηρείτε τους φοιτητές/μαθητές σας. Διαδικτυακά, βρίσκεστε στην τάξη μόνο τις ώρες που συνδέεστε, όποτε οι φοιτητές σας είναι σε θέση να αναρτήσουν τα σχόλιά τους οποιαδήποτε ώρα της ημέρας.

Αυτές οι συνθήκες τροποποιούν τον ρόλο που παίζετε, μετατρέποντάς σας περισσότερο σε έναν διευκολυντή ή διαμεσολαβητή, και όχι τόσο στον μόνο ειδικό από τον οποίο παρέχεται όλη η γνώση. Όντως, τα διαδικτυακά μαθήματα εξαρτώνται πολύ από τη συμμετοχή των μαθητών. Ως καθηγητής, χρειάζεται να πάψετε να αποτελείτε το επίκεντρο του μαθήματος, προκειμένου να επιτραπεί στους φοιτητές να παίξουν έναν πιο ενεργό ρόλο. Ίσως θα ήταν επωφελές το να παρεμβαίνετε μόνο όταν αυτά που λέγονται αρχίζουν να απομακρύνονται από το θέμα, ή όταν επιβάλλεται να συνοψίσετε όσα διημιέθησαν, προκειμένου να στραφείτε στη συνέχεια σε άλλο ζήτημα.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η διαδικτυακή συμμετοχή είναι εξίσου σημαντική για τον διδασκόμενο και για εσάς. Αυτό που καθιστά το διαδίκτυο ένα τόσο ελκυστικό μέσο (η δυνατότητα να επικοινωνούμε άμεσα με οποιονδήποτε στον κόσμο), είναι αυτό που στρέφει τους φοιτητές/μαθητές περισσότερο σε αυτό απ' ό,τι στις συμβατικές αίθουσες. Αν, όταν συνδέονται στο μάθημα, το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να διαβάσουν τις ογκώδεις σημειώσεις που έχετε αναρτήσει εκεί, σύντομα θα δυσαρεστηθούν και θα πάψουν να παρακολουθούν τις παραδόσεις σας. Δεδομένης της τάσης των φοιτητών

σας να ανεβάζουν φωτογραφίες και βίντεο, ενώ παράλληλα διατηρούν μια συνεχή ροή επικοινωνίας μέσω μηνυμάτων κειμένου, Twitter, Instagram, Facebook, και εφαρμογών άμεσων μηνυμάτων, χρησιμοποιώντας κείμενο και φωνητική λειτουργία στις συνομιλίες τους, είναι πολύ πιθανό να είναι ιδιαίτερα ευχαριστημένοι με αυτή την ενεργό συμμετοχή τους στον διαδικτυακό κόσμο. Με την πάροδο του χρόνου, οι φοιτητές/μαθητές αισθάνονται όλο και πιο άνετα (ενδεχομένως περισσότερο απ' όσο εσείς) με την επικοινωνία και την πρόσβαση σε πληροφορίες μέσω του διαδικτύου, όμως καλό είναι να έχουμε υπόψη ότι αυτό δεν συνεπάγεται πως είναι έμπειροι στο διαδικτυακό ακαδημαϊκό περιβάλλον ή απαιτητικοί χρήστες του περιεχομένου (της εκπαίδευσης).

Είναι δική σας ευθύνη να λάβετε όλα αυτά υπόψη όταν σχεδιάζετε το μάθημά σας. Θα διαμορφώσετε δραστηριότητες και ασκήσεις βάσει των οποίων δίνεται έμφαση στη συνεργασία των φοιτητών, περιορίζοντας παράλληλα τον παραδοσιακό ρόλο του διδάκοντα ως κεντρική φιγούρα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όμως, συν τοις άλλοις, θα προσπαθήσετε να παρέχετε τους κανόνες και να εκπονήσετε τις διαδικασίες που θα διευκολύνουν τη μάθηση, δίνοντας και τη δυνατότητα στους φοιτητές να επωφεληθούν από τις εξειδικευμένες γνώσεις και την καθοδήγησή σας.

Αυτό δεν σημαίνει ότι ένα περίγραμμα του διαδικτυακού μαθήματος θα έπρεπε να περιλαμβάνει μόνο δραστηριότητες που πρέπει να πραγματοποιηθούν διαδικτυακά, όπως, για παράδειγμα, αναζήτηση υλικού στο διαδίκτυο, ή σύνδεση με άλλες ιστοσελίδες. Στην πραγματικότητα, τέτοιες δραστηριότητες συχνά μπορεί να αποδειχθούν αντιπαραγωγικές, δεδομένου ότι απαιτούν από τους φοιτητές να παραμείνουν στο διαδίκτυο για υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα. Όντως, το είδος των δραστηριοτήτων που δεν είναι απαραίτητες ή ίσως δεν πρέπει να υποχρεώσετε τους φοιτητές σας να ολοκληρώσουν, διαφέρουν απ' αυτές που θα τους ζητούσατε να κάνουν αν το μάθημα γινόταν διά ζώσης. Είναι αναγκαίο να επισκεφθούν και βιβλιοθήκες, προκειμένου να διεξαγάγουν με ενδεδειγμένο τρόπο την έρευνα που πιθανόν τους ανατεθεί, παρόλο που πολλά ιδρύματα παρέχουν βάσεις δεδομένων και πρόσβαση σε πηγές πλήρους κειμένου στο διαδίκτυο. Η διαφορά έγκειται στο πώς επικοινωνούν αυτό που έχουν μάθει, πώς μιλούν ο ένας στον άλλο, και πώς εσείς τους μιλάτε. Επίσης, μέσω ενός διαδικτυακού μαθήματος, θα προκύψει ένας επικοινωνιακός τρόπος να αξιοποιηθεί η αυξανόμενη ποικιλία πηγών και πόρων που διατίθενται στο διαδίκτυο.

Για διδάσκοντες όπως η Miriam Sharpe, που διδάσκουν διά ζώσης αλλά χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να εμπλουτίσουν τη δουλειά που κάνουν στην τάξη, τίθεται ένα κάπως διαφορετικό πλέγμα κριτηρίων. Εν προκειμένω, το διαδίκτυο μπορεί να αποτελεί ένα σημείο όπου αναρτούν πληροφορίες πριν το μάθημα, ώστε να θέσουν τις βάσεις για μία ουσιαστική συζήτηση εντός της τάξης. Εναλλακτικά, οι πληροφορίες στο διαδίκτυο μπορεί να βοηθήσουν τους φοιτητές να αντιληφθούν το πλαίσιο της διάλεξης, έτσι ώστε να καταστεί ενδιαφέρουσα και κατανοητή, και όχι να εξελιχθεί σε μία ακατανόητη αγόρευση που θα συνοδεύεται από τον συνεχή ήχο των στυλό με τα οποία οι φοιτητές θα κρατούν σημειώσεις (ή από τον ήχο των πληκτρολογίων, ή των δακτύλων που χτυπούν πάνω στα tablet, ανάλογα με την περίπτωση).

Εναλλακτικά, η ιστοσελίδα της διαδικτυακής τάξης θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί

για να διευκρινιστεί ή να υποστεί περαιτέρω επεξεργασία ένα σημείο που αναφέρθηκε στην τάξη. Οι φοιτητές μπορούν να ξεκινήσουν μια ομαδική εργασία σε μια διά ζώσης συνάντηση, να τη συνεχίσουν διαδικτυακά για κάποιες εβδομάδες, και στη συνέχεια να την παρουσιάσουν στο πανεπιστήμιο, ενσωματώνοντας τους δύο τύπους σε μια σειρά από άρρηκτα συνδεδεμένες μεταβάσεις.

Το διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσει τον τόπο συνάντησης, όπου οι φοιτητές είναι σε θέση να σχολιάσουν, να ασκήσουν κριτική ή να αναλύσουν το υλικό με έναν ευχάριστο και ενδεδειγμένο τρόπο, αντί να πρέπει να συζητήσουν εμπλεκόμενοι σε διχογνωμίες εκ του σύνεγγυς με άλλους φοιτητές. Όντως, το διαδικτυακό περιβάλλον μπορεί να παρέχει ένα ασφαλές μέρος για τους φοιτητές οι οποίοι, υπό κανονικές συνθήκες, ενδεχομένως δεν μιλούσαν, όντας διστακτικοί ή ντροπαλοί για να πάρουν μέρος σε συζητήσεις με αυτούς που είναι πιο εξωστρεφείς, πιο επιθετικοί, ή αυταρχικοί. Υπό αυτή την έννοια, η χρήση του διαδικτύου ως ένα μέσο επικοινωνίας συχνά μπορεί να οδηγήσει σε συζητήσεις πιο ευγενικές και με χρήση λογικών επιχειρημάτων, συγκριτικά με ό,τι θα μπορούσε να συμβεί σε μια αίθουσα.

Στα επόμενα κεφάλαια θα περιγράψουμε πιο αναλυτικά τις επιλογές.

Σημαντικό! Δεν χρειάζεται από την αρχή να διδάσκετε μέσω διαδικτύου. Μπορείτε να εφαρμόσετε αυτά που ήδη γνωρίζετε, προσθέτοντας τη χρήση νέων εργαλείων και τεχνικών προσαρμοσμένων στο διαδικτυακό περιβάλλον.

Ζητήματα σχετικά με την Υποστήριξη και την Εκπαίδευση του Προσωπικού

Ίσως πιστεύετε πως η υποχρέωση απόκτησης εξειδικευμένης γνώσης νέου λογισμικού και τεχνικών, είναι ένα καθήκον που πρέπει να αναλάβει κάποιος άλλος, όπως, για παράδειγμα, το προσωπικό τεχνικής υποστήριξης, ή οι σχεδιαστές εκπαιδευτικού υλικού, ή ακόμη και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που εργάζονται ως βοηθητικό διδακτικό προσωπικό. Ωστόσο, σε πολλές σχολές δεν διατίθενται εξειδίκευση και πόροι για να εξασφαλιστεί το επίπεδο υποστήριξης που κάθε μέλος ΔΕΠ θα επιθυμούσε να έχει.

Τις περισσότερες φορές, οι υπάλληλοι τεχνικής υποστήριξης καλείται να αντιμετωπίσει προβλήματα που αφορούν την υποδομή, τα δίκτυα και τους διακομιστές δικτύου που έχουν σταματήσει να λειτουργούν. Όταν ασχολούνται μεμονωμένα με κάποιον καθηγητή, συνήθως τα προβλήματα αφορούν τα εξαρτήματα των υπολογιστών ή το λογισμικό: «Δεν μπορώ να γράψω το γράμμα κ στο πληκτρολόγιό μου», «Δεν μπορώ να κατεβάσω αυτό το βίντεο».

Το μέλη του βοηθητικού διδακτικού προσωπικού, από τη δική του πλευρά, μπορεί να έχουν περισσότερες γνώσεις υπολογιστών από τα μέλη ΔΕΠ, όμως ενδέχεται να μην

είναι εξοικειωμένα με το σύστημα διαχείρισης μάθησης ή με άλλα εργαλεία ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού. Συνήθως, οι σχεδιαστές εκπαιδευτικού υλικού και οι εκπαιδευτικοί τεχνολόγοι προσλαμβάνονται για να βοηθήσουν τους διδάσκοντες, αλλά ο αριθμός τους δεν επαρκεί για να ανταποκριθούν στις ανάγκες ενός ολόκληρου τμήματος.

Πολλοί διδάσκοντες, οι οποίοι κατόπιν άοκνων προσπαθειών κατάφεραν να αποκτήσουν γνώσεις υπολογιστών και να εξοικειωθούν με το διαδίκτυο, μπορεί να θορυβούνται εξαιτίας της αυξανόμενης ευκολίας και συχνότητας με τις οποίες οι φοιτητές τους επικοινωνούν μέσω των τηλεφώνων τους, κοινωνικοποιούνται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Instagram ή το Twitter, δημιουργούν και ανεβάζουν βίντεο στο YouTube, και ως αποτέλεσμα, πορεύονται με την τεχνολογία να καταλαμβάνει σημαντικό μέρος της καθημερινής τους ζωής.

Ορισμένοι διδάσκοντες αγωνίζονται να συμβαδίσουν με τον διαρκώς αυξανόμενο αριθμό τεχνολογικών εργαλείων που διατίθενται, ενώ άλλοι ανησυχούν για το ενδεχόμενο να τους χλευάσουν στους οι φοιτητές τους αν χρησιμοποιήσουν αυτά τα εργαλεία. (Άραγε, οι φοιτητές σας θέλουν να γίνετε «φιλοι» στο Facebook ή να τους ακολουθείτε στο Twitter, το Instagram ή άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;)

Προϊόντος του χρόνου,, αυξάνεται η υποστήριξη που παρέχουν τα διαδικτυακά προγράμματα σε όσους τα διδάσκουν. Όμως, ακόμη και σε αυτά τα άκρως εξελιγμένα και αποδοτικά προγράμματα, τίθεται ένα όριο στο πόση προσοχή και βοήθεια μπορεί να λάβει κάθε μέλος ΔΕΠ της σχολής, ειδικά καθώς ο αριθμός των διαδικτυακών μαθημάτων συνεχίζει να αυξάνεται. Φυσικά, οι διδάσκοντες που δεν έχουν ως βάση ένα πανεπιστήμιο, αδυνατούν να εξασφαλίσουν ικανοποιητικά κονδύλια για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που προκύπτουν.

Παρόλο που έχει διευρυνθεί, συγκριτικά με τα πρώτα χρόνια της διαδικτυακής εκπαίδευσης, η αξιόπιστη και αποτελεσματική εκπαίδευση για εκπαιδευτές μέσω διαδικτύου, εξακολουθεί να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Ένα συνονθύλευμα διαφορετικών εργασιών, brown-bag γευμάτων¹ και διαδικτυακού υλικού που χρησιμοποιεί ο καθένας κατά το δοκούν, μπορεί να αξιοποιηθεί συνδυαστικά για να διευκολύνει την εξέλιξη του διδάσκοντα, όμως υπάρχουν πολλοί διδάσκοντες που πρέπει να μάθουν ενώ δουλεύουν με τα εργαλεία. Συχνά, αυτό σημαίνει πως το πρώτο μάθημα που διδάσκετε είναι γεμάτο λάθη, αστοχίες και λανθασμένους υπολογισμούς, κάτι που ενδεχομένως συνέβη όταν διδάξατε για πρώτη φορά και διά ζωής.

Κάποιες φορές, οι διδάσκοντες εγγράφονται σε ένα τυπικό πρόγραμμα επιμόρφωσης γι' αυτά τα εργαλεία, όμως τα αποτελέσματα τους καταρρακώνουν. Ορισμένοι απ' αυτούς τείνουν να αποδίδουν την αποτυχία στην ιδιοσυγκρασία του ατόμου που προσφέρει την επιμόρφωση, ενώ άλλοι στην περιορισμένη εμπειρία του. Μερικοί τείνουν

1. ΣτΜ: Τα brownbag γεύματα, αναφέρονται σε άτυπα επαγγελματικά γεύματα στον χώρο εργασίας. Σε αυτά συζητούνται διάφορα θέματα για τα οποία η κάθε εταιρεία θεωρεί πως πρέπει να είναι ενήμεροι οι εργαζόμενοι. Ονομάστηκαν έτσι από την καφέ σακούλα στην οποία παλαιότερα οι άνθρωποι μετέφεραν το φαγητό τους σε πακέτο. Οι 4 βασικοί τύποι brownbag γευμάτων έχουν τη μορφή άτυπου σεμιναρίου, συνάντησης μικρής ομάδας, συνδυασμό των δύο προηγούμενων ή κοινωνικής συνάντησης.

να διαχειρίζονται το θέμα σαν να επρόκειτο, κατά κύριο λόγο, για ένα φαινόμενο προς διερεύνηση, και όχι τόσο για ένα νέο πακέτο δεξιοτήτων που πρέπει να αποκτηθούν και να αξιολογηθούν.

Η κατάσταση δυσχεραίνεται αφού η επιμόρφωση παρέχεται συνήθως σε μία συμβατική τάξη ή σε ένα εργαστήριο, στερώντας από τους καθηγητές, μέλη ΔΕΠ την εμπειρία της πραγματικής διαδικτυακής μάθησης μπροστά από τον υπολογιστή τους.

Ωστόσο, η κατάσταση δεν είναι τόσο δυσοίωνη. Ακόμη κι αν το εκπαιδευτικό ίδρυμα δεν σας παρέχει ιδιαίτερα εκέγγυα για τον τρόπο προετοιμασίας σας όσον αφορά τη διαδικτυακή διδασκαλία, υπάρχουν ορισμένα αξιόπιστα προγράμματα εκπαίδευσης που προσφέρονται στο κοινό, με ορισμένα απ' αυτά να αναφέρονται στο Κεφάλαιο 15.

Συν τοις άλλοις, θα συζητήσουμε πώς μπορείτε να συνδεθείτε με άλλους διδάσκοντες που διδάσκουν διαδικτυακά, για αμοιβαία υποστήριξη και μάθηση. Επιπροσθέτως, η τεχνογνωσία που χρειάζεστε πριν ξεκινήσετε δεν είναι τόσο εκτενής όσο πιστεύετε. Οι νεοεισερχόμενοι στη διαδικτυακή διδασκαλία είναι πιθανό να υπερβάλλουν σχετικά με την εξειδικευμένη γνώση του υπολογιστή και γενικά τη γνώση της απαιτούμενης τεχνολογίας. Ας εξετάσουμε αυτό το ζήτημα.

Πρέπει κάποιος να είναι Ειδικός στη Χρήση των Υπολογιστών;

Συνήθως, οι διδάσκοντες διερωτώνται ποια προσόντα, και ειδικά ποιο επίπεδο τεχνικών δεξιοτήτων υπολογιστών, πρέπει να έχουν για να ασχοληθούν με τη διαδικτυακή διδασκαλία. Επιβάλλεται να γίνει κάποιος ειδικός στους υπολογιστές; Με άλλα λόγια, είναι αναγκαίο να γίνει «techie»; Η απάντηση είναι ένα ηχηρό «όχι».

Όσον αφορά τις τεχνικές δεξιότητες στη χρήση υπολογιστών, ένας διδάσκων δεν χρειάζεται κάτι το ιδιαίτερο για να ξεκινήσει. Μία στοιχειώδης γνώση των υπολογιστών και του διαδικτύου, είναι παραπάνω από αρκετή. Αυτό συνεπάγεται πως οφείλετε να γνωρίζετε πώς να κάνετε τα παρακάτω:

1. Να δημιουργείτε φακέλους και υποφακέλους σε έναν σκληρό δίσκο.
2. Να χρησιμοποιείτε σωστά το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (για παράδειγμα, να κάνετε αποκοπή, αντιγραφή και επικόλληση. Να ελαχιστοποιείτε και να μεγιστοποιείτε παράθυρα και να αποθηκεύετε αρχεία).
3. Να διαχειρίζεστε επικοινωνίες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), συμπεριλαμβανομένων των συνημμένων αρχείων.
4. Να χρησιμοποιείτε ένα πρόγραμμα πλοήγησης στο διαδίκτυο, όπως το Chrome, το Safari, το Internet Explorer ή το Firefox, για να αποκτήσετε πρόσβαση στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων πηγών πολυμέσων όπως το YouTube, και να περιηγηθείτε ανάμεσα σε παράθυρα και καρτέλες.
5. Να κατεβάζετε και να ανεβάζετε αρχεία: Αυτό σημαίνει να ανακτάτε ένα αρχείο από το δίκτυο υπολογιστών του ιδρύματος στο οποίο εργάζεστε, ή από το διαδίκτυο ή